

Zavod za zdravstveno varstvo Kranj Izdelala: Mihaela Kastelic	<h1>NAVODILO ZA VARNO DELO PRI VISOKI IN NIZKIH TEMPERATURAH</h1>	Številka: VZD/DN-04 Izdaja: 1 Velja od: 5.8.2013 Stran 1 od 2
--	---	--

NEVARNOSTI PRI DELU

- nezbranost pri delu, nevarnost poškodb,
- toplotni udar, utrujenost, možni so vročinski krči, motnje zavesti in tudi vročinska kap

S področja varnosti in zdravja pri delu, ki ga nadzira Inšpektorat RS za delo, je Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS št. 43/2011) tista pravna podlaga, na osnovi katere so delodajalci dolžni zagotoviti varnost in zdravje delavcev v zvezi z delom. Tako je na podlagi Zakona o varnosti in zdravju pri delu izdan Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih (Uradni list RS št. 89/1999 in 39/2005), v katerem so določene zahteve za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev, ki jih mora delodajalec upoštevati pri načrtovanju, oblikovanju, opremljanju in vzdrževanju Delovnih mest. Med temi zahtevami je opredeljena tudi temperatura v delovnih prostorih in sicer v 25. členu tega pravilnika. V tem členu je določeno, da mora delodajalec zagotoviti takšno temperaturo zraka v delovnih prostorih med delovnim časom, da ustreza biološkim potrebam delavcev glede na naravo dela in na fizične obremenitve, razen v hladilnicah, kjer se upoštevajo kriteriji za delo v mrazu. Pri izpolnjevanju vseh teh zahtev mora delodajalec upoštevati določila slovenskih standardov za toplotno udobje, med katerimi velja izpostaviti predvsem SIST EN ISO 7730: 2006, SIST EN 27243:2001, SIST EN ISO 9920:2010 in SIST EN ISO 8996:2005.

V 25. členu predhodno omenjenega pravilnika je določeno, da temperatura zraka v delovnih prostorih sicer ne sme presežati +28°C, razen v t.i. »vročih delovnih prostorih«, kjer so temperature povečane zaradi same delovne opreme (npr. peči, ...), ki jo uporablja delodajalec pri izvajanju delovnega procesa. Smatra se, da je dovoljena temperatura +28°C določena pri običajnih okoljskih toplotnih razmerah in dolgoletnih temperaturnih povprečij. Ko se v delovnih prostorih pojavljajo temperature, večje od +28°C in to lahko tudi samo občasno (trajajo le določen čas in torej ne gre za vroče delovne prostore, kjer je lahko temperatura 28°C stalno presežena zaradi narave proizvodnega procesa in uporabljene tehnologije in delovne opreme) zlasti kot posledica povečanih zunanjih temperatur, kar je v zadnjih letih značilno predvsem za poletne mesece, mora delodajalec tudi v tem času zagotavljati delavcem ustrezno toplotno udobje ter v zvezi s tem sprejemati določene ukrepe. Ker pa običajno ne gre za stalno preseganje dovoljene temperature, se lahko delodajalec poslužuje tudi začasnih ukrepov, ki veljajo le v času prekoračenih najvišjih dovoljenih temperatur. Med temi ukrepi so običajno najpogostejši organizacijski, kot npr. prerazporeditev delovnega časa, krajši delovni čas, pogostejši in daljši odmori med delovnim časom, ponudba ustreznih osvežilnih brezalkoholnih napitkov, zmanjšanje intenzivnosti dela in podobno, kot skrajni ukrep tudi prekinitve delovnega procesa.

Delodajalec se seveda lahko odloči tudi za drugačne, dolgoročneje tehnične ukrepe v obliki dodatnih klimatskih in prezračevalnih naprav, v kolikor ostalih ukrepov npr. zaradi narave delovnega procesa ne more vpeljati. Vsekakor je dolžnost delodajalca, da s sprejetjem ustreznih preventivnih ukrepov zagotovi delavcem varnost in zdravje v zvezi z delom. Za katere ukrepe pa se bo odločil, je odločitev njegova. Le ti morajo biti opredeljeni v sprejeti Izjavi o varnosti z oceno tveganja, ki predstavlja osnovni dokument delodajalca, s katerim določi način in ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu in temelji na ugotovitvi možnih vrst nevarnosti in škodljivosti na delovnem mestu in v delovnem okolju za nastanek poškodb in zdravstvenih okvar.

Torej, če delodajalec ne izvede ustreznih ukrepov v primeru pojava škodljivih vplivov na delavčevo zdravje, ga je delavec dolžan o nastanku škodljivih vplivov obvestiti. V kolikor delodajalec škodljivih pojavov ni odpravil, oz. če je delavec mnenja, da izvedeni varnostni ukrepi niso ustrezno izvedeni, lahko zahteva posredovanje inšpekcije dela.

Inšpektorat RS za delo skladno z določili Zakona o inšpekciji dela, Zakona o inšpekcijskem nadzoru ter Zakona o varnosti in zdravju pri delu vsako prijavo, tudi v zvezi s toplotnimi razmerami na delovnih mestih, obravnava, ravno tako tudi posreduje odgovore na zastavljena vprašanja. V odgovorih na vprašanja o toplotnih razmerah je vlagateljem predstavljena in obrazložena zakonodaja, ki to področje opredeljuje. V primeru prejetih prijav se pri

NAVODILO ZA VARNO DELO PRI VISOKI IN NIZKIH TEMPERATURAH

delodajalcih, pri katerih naj bi se pojavljale neprimerne temperature v delovnih prostorih, opravi inšpekcijski nadzor, ki se običajno konča z izdajo ureditvene odločbe, iz katere je najpogosteje razvidno, da mora delodajalec v Izjavi o varnosti z oceno tveganja oceniti tveganja za zaposlene zaradi visokih temperatur ter v zvezi s tem sprejeti ukrepe in ki jih je v ta namen dolžan tudi izvajati.

Delodajalec pa je sam dolžan, glede na konkretne razmere pri njem, izbrati takšne ukrepe, ki so na njegovem področju najbolj ustrezni in privedejo do izboljšanja temperaturnih pogojev in počutja delavcev.

Veljavni Zakon o varnosti in zdravju pri delu daje delavcu tudi pravico odkloniti delo, če mu grozi neposredna nevarnost za življenje in zdravje, ker niso bili s strani delodajalca izvedeni predpisani varnostni ukrepi ter zahtevati, da se nevarnost odpravi. Omenjena diktacija je dokaj široka in njeno izvajanje dejansko zahteva ustrezno obravnavo vsakega posamičnega nastalega primera glede upravičenosti odklonitve dela s strani delavca, saj gre za neposredno nevarnost ogrožanja življenja in zdravja. Vendar se ocenjuje, da občasno (zlasti poletno) zvišanje temperature v delovnih prostorih tudi preko 28°C praviloma v večini primerov ne predstavlja neposrednega ogrožanja zdravja in življenja delavca, vsekakor pa določena tveganja lahko predstavlja za npr. kardiovaskularne bolnike.

UKREPI ZA VARNO DELO

Inšpektorat RS za delo v zvezi s povišanimi temperaturami na delovnih mestih predlaga tako delodajalcem kakor delavcem tudi sledeče ukrepe:

- v primerih zagotavlja klimatskih naprav v delovnem okolju se priporoča uporaba pravila -7, ko naj temperatura zraka v delovnem prostoru ne bi bila nižja za več kot 7°C glede na zunanjo;
- popijete lahko do tri litre brezalkoholnih pijač, priporočamo vodo;
- oblecite se v lahka in zračna oblačila;
- seznanite se z zdravstvenimi simptomi, ki so značilni ko je človeški organizem izpostavljen previsokim temperaturam;
- izogibajte se slani prehrani in začimbam;
- najbolj učinkoviti so kratki in pogosti premori v ohlajenih prostorih, temperatura katerih pa ne sme biti tako nizka, da bi bilo zaradi nagle temperaturne spremembe ogroženo zdravje;
- ne pijte alkoholnih pijač;
- opravite najbolj zahtevna dela zgodaj zjutraj, ko je zunanja temperatura še nizka;
- v primeru da delate v ekstremno visokih temperaturah, vedno delajte v paru zaradi morebitnega nudenja medsebojne pomoči.

POSLEDICE KRŠITEV NAVODIL VARNEGA DELA

- Zdravstvene posledice: poškodba pri delu, zdravstvene okvare.
- Delovno pravne posledice: opozorilo, opomin, prenehanje dela.